

José Enrique Gargallo Gil

José Enrique Gargallo Gil va néixer a la Pobla d'Arenós (Alt Millars) el 1960. Fa dos anys que José Enrique Gargallo Gil és membre corresponent de la Secció Filològica, on ha prestat una col·laboració exemplar. Aprovada ara una plaça de membre numerari per al perfil de lingüística romànica, una àrea que coneix pocs investigadors i necessària per a les relacions del català amb les altres llengües romàniques, creiem que és ell la persona que reuneix les condicions idònies per a cobrir aquesta plaça.

Format a la Universitat de Barcelona, va esdevenir professor de lingüística romànica a la mateixa universitat, disciplina que professa amb eficàcia i entusiasme des de fa més de trenta anys.

Gargallo és especialista en dialectologia en els àmbits fronterers de la península Ibèrica, coneix a fons els parlars xurros, ha estudiat la frontera catalanoaragonesa, ha fet incursions valuoses en els parlars gallegoportuguesos de la província de Càceres i és un bon coneixedor de l'aranès.

La seva tesi doctoral, llegida a la Universitat de Barcelona el 1987 sobre els parlars del Racó d'Ademús, cruïlla de castellà vulgar, aragonès i valencià, és un model de monografia sobre una àrea de dialectes en contacte, que va ser publicada amb el títol de «Habla y cultura popular en el Rincón de Ademuz» (2004), com a annex 96 de la *Revista de Filología Española*.

La major part dels seus estudis giren entorn de la lingüística romànica, amb publicacions importants com la *Guía de lingüística románica* (1989), *Les llengües romàniques. Tot un món lingüístic fet de romanços* (1994; 2a ed., 1996) i *Manual de lingüística románica* (2007), i la col·laboració en monografies romàniques de l'*Atlas Linguistique Roman* (Grenoble), com la que s'ocupa de la variació lèxica del concepte *rusc* en tots els dominis de la Romània; en relació amb aquest aspecte, ha estat un assidu participant en els col·loquis d'aquest projecte internacional de recerca i gaudeix de gran predicament entre els col·legues romanistes.

Un altre centre d'estudis de Gargallo és la paremiologia romànica: és l'investigador principal de tres projectes ministerials (2005, 2008, 2011), és autor de *Calendario romance de refranes* (en col·laboració) i coordinador d'obres col·lectives com *Paremiología romance. Los refranes meteorológicos* (2010), *I proverbi meteorologici. Ai confini dell'Europa romanica* (2011) o el volum monogràfic (núm. 13, 2012) de la prestigiosa revista *Géolinguistique*, intítulat *Géoparémiologie romane*.

Entre els col·legues és coneguda la seva categoria científica i docent, i per això ha estat professor convidat a les universitats d'Illinois (1996), de Sant Petersburg (1997), de San José de Costa Rica (1998) i de Grenoble (2004).

La seva capacitat organitzativa es fa ostensible en la coordinació de tres seminaris sobre paremiologia romànica (Universitat de Barcelona, 2009, 2010, 2011), així com de dues trobades iberoromàniques de poesia (2012, 2013), d'una trobada aranesa (2012) i d'una jornada sobre el judeoespanyol (2013).

Cal destacar, particularment, la vinculació de la primera d'aquestes trobades (*L'amor per la paraula viva*, 14 de maig de 2014) amb l'Any de la Paraula Viva (2011-2012). A més, en el darrer trienni ha organitzat sengles col·loquis de caràcter interdisciplinari sota el lema «Mirades de la ciència sobre el temps». El primer, amb el referit títol genèric; el segon, amb el subtítol *El cicle de l'any*; i el tercer, amb *El cicle de la vida*, que ha comptat amb especialistes de fisiologia, física, matemàtiques, psicologia, medicina, art, literatura, antropologia, etnobotànica i lingüística.

La seva innata facultat expositiva i didàctica, unida a la solidesa de la seva formació lingüística, a més de guanyar-se l'estima i admiració dels alumnes, l'han acostat a una projecció mediàtica: des del setembre de 2011 fins a l'octubre de 2014 va cobrir una secció setmanal sobre etimologia al programa *Para todos La 2*, de RTVE, on transmutava l'aridesa del tema en un oasi de claredat i delectança.

Des del 1999, any de la represa d'*Estudis Romànics*, a proposta del doctor Badia, és membre del comitè de redacció de la nostra revista de la qual ha estat sempre col·laborador puntual, fidel, amant i eficaç, tant en la revisió d'articles i la proposta de col·laboracions com en la redacció de cròniques i l'aportació d'articles.

Per si fos poc, ja fa una corrua d'anys que s'ha implicat com a col·laborador desinteressat en activitats docents de caire *amateur* a l'ensenyament primari i secundari, sempre en relació amb la llengua i la literatura catalanes; entre aquestes activitats, destaquem les següents: al CEIP Auró, *Joan Amades i el cicle de l'any* (2009); *Plou i fa sol. El temps i el clima* (2010) i *Veles e vents. El món de la mar* (2012); a l'escola Súnion, *Filologia, amor per la paraula* (14 de març de 2014) i *Un tast filològic de cognoms de Súnion* (12 de maig de 2016).

El seu vessant cívic es mostra en la participació en múltiples actes acadèmics i extraacadèmics, com és ara l'organització del col·loqui *L'aragonès avui / L'aragonés güé / El aragonés hoy* (Universitat de Barcelona - Centro Aragonés de Barcelona, 13 i 14 de juny de 2014); de la taula rodona «El català a l'Aragó», amb Ramon Sistac, Hèctor Moret i Natxo Sorolla (Centro Aragonés de Barcelona, 10 de juny de 2016); d'homenatges als mestres (Joan Veny, 20 de desembre de 2012; Germà Colón, 27 de novembre de 2014; Ernesto Carratalá, 1 d'abril de 2014 i 22 d'octubre de 2015), i el previst per al 2017 dedicat a Joan Coromines i el País Valencià.

Anotem encara la seva participació en el cicle de seminaris sobre l'aragonès (gener-juliol de 2016) i en conferències com «“Cèu rogent, plueio o vènt”. Refranys meteorològics al Tresor de Mistral» (l'Hospitalet, centenari de la mort del poeta Frederic Mistral, 24 d'abril de 2014); «Refranys meteorològics i del cicle de l'any al Tresor de Frederic Mistral», Biblioteca Jaume Fuster de Barcelona (22 d'octubre de 2014), i «Excursió etimològica pels Aiguamolls de l'Empordà» (el Cortalet, Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, 28 de maig de 2016).

D'altra banda, Gargallo ha manifestat en més d'una ocasió la seva lleialtat a l'Institut, amatent sempre a les sol·licituds de la institució, i sempre adherit respectuosament a la seva normativa.

A la seva saviesa, a la seva capacitat expositiva, al seu coneixement de la seva llengua nativa —el castellà— i de l'adoptiva —el català, que domina com un natiu—, Gargallo suma el domini de les llengües romàniques més importants (italià, francès, portuguès i gallec, romanès), així com de les llengües instrumentals (anglès i alemany). El seu poliglòtisme es completa amb unes condicions humanes modèliques, que s'afegiran, en el cas que la seva candidatura sigui acceptada, al clima d'harmonia i bona convivència de la Secció i de l'Institut.

Per tots aquests perfils que he dibuixat crec, juntament amb molts altres col·legues, que Gargallo és la persona idònia per a ocupar una plaça de lingüística romànica com a membre numerari de la Secció Filològica, amb ampliació de responsabilitats en l'edició d'*Estudis Romànics*, del consell de redacció de la qual forma part, i que contribuiran a mantenir el gran prestigi que aquesta revista s'ha guanyat en el món de la romanística.

Per totes aquestes raons, en nom de la Secció Filològica, demano al Ple de l'Institut que l'aculli com a un més dels seus membres numeraris.

Text llegit pel senyor Joan Veny i Clar en el Ple del dia 24 d'octubre de 2016